

VERGİ AFLARININ YÜKÜMLÜ PSİKOLOJİSİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ: TRAKYA BÖLGESİ ÖRNEĞİ¹

Selçuk İPEK

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Doç Dr.

E-posta: selcukipek@comu.edu.tr

İlknur KAYNAR

Bilim Uzmanı

E-posta: ikaynar@gmail.com

Mehmet ÖKSÜZ

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

E-posta: oksuzmehmet@windowslive.com

Özet

Gerek literatürde ve gerekse yapılan alan araştırmalarında genel kabul gören görüş, vergi aflarının özellikle sık başvurulanan bir uygulama olması halinde, yükümlülerin vergi uyumlarını düşüren ve zamanla dürüst yükümlülerin dahi vergi ödememesine neden olabilen bir uygulama olduğudur. Bu nedenle yükümlülerin vergi aflarına bakışları, vergi affi müessesesinin başarısı için önemli noktalardan biridir. Bu bakış açısıyla yapılan bu çalışma itibariyle de Trakya Bölgesinde yaşayan yükümlülerin vergi aflarına bakışı ölçülmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Vergi affi, vergi uyumu, Trakya Bölgesi

Alan Tanımı: Kamu Maliyesi

THE EVALUATION OF TAX AMNESTY FROM TAX-PAYER'S PERSPECTIVE: THE EXAMPLE OF THRACE REGION ABSTRACT

Abstract

Both the literature and field studies accepts that if tax amnesty is applied frequently, compliance of tax-payers becomes less and after a while, it can lead to

¹ Bu çalışmada Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projesi kapsamında hazırlanan proje verileri kullanılmıştır

a failure about honest tax-payer's payments. For this reason, perspective of tax-payers about tax amnesty is one of the most important points for success of the application of tax amnesty. Within this perspective, this study also try to measure tax amnesty of tax-payers living in Thrace Region.

Key Words: Tax amnesty, tax compliance, Thrace Region

JEL Code: H23

1. GİRİŞ

Devletin en önemli gelir kaynağı olan vergiler yükümlüler açısından bir yük olarak algılanabilmektedir. Vergileri bir yük olarak algılayan yükümlüler bu yükten kurtulmaya çalışmakta ve bu nedenle vergi kayıp ve kaçakları sorunsal ile karşı karşıya kalınmaktadır. Devlet bu noktada azalan gelirini vergi afları yoluyla arttırma çabası içerisinde girmektedir. Ancak kısa dönemde devletin gelirini arttıran bu uygulamanın uzun dönemde devlet gelirlerini azaltacağı ve yükümlülerin vergi uyumunu düşüreceği vergi hukuku açısından af kurumuna yöneltilen en önemli eleştirilerden birini oluşturmaktadır. Diğer taraftan vergi aflarının gerek vergi uyumunu arttıracak ve gerekse devletin gelirlerini arttıracak önemli bir enstrüman olduğunu savunan görüşler de mevcuttur.

Yapılan bu çalışmada yükümlülerin vergi uyumunu etkileyen faktörler içinde çok önemli bir yere sahip olan af kurumuna Trakya Bölgesi'nde yaşayan yükümlülerin yaklaşımları ölçülmeye çalışılmıştır.

2. TRAKYA BÖLGESİNDE YAŞAYAN YÜKÜMLÜLERİNİN VERGİ AFFINA BAKIŞI

Dünyadaki bütün ülkeler açısından, vergileme konusunda önemli uğraşlardan biri vergi uyumsuzluğunun tanımlanması, açıklanması ve azaltılması için gerekli yöntemlerin bulunmasıdır (Andreoni vd., 1998:818). Yükümlülerin vergi affına bakışları açısından özellikle devlete duyulan güven duygusu ve yükümlülerin adalet algılamaları oldukça büyük bir öneme sahiptir. Yapılan çalışmalar göstermektedir ki, çok sık çıkarılan vergi afları yükümlülerin gerek devlete duydukları güven duygusunu ve gerekse adalet algılarını olumsuz yönde etkilemektedir. “Vergi afları ile idare, cebri yöntemlerinin yetersizliğini kabul etmekte ve çok sayıda yükümlü vergi beyanlarında kötü niyetli hareket etmektedir. Cezaların affedilmesi vergilerin zamanında ödenme gayretini azaltarak yükümlülerin vergi kanunlarını suistimal etmelerine yol açmaktadır” (Lerman 1986 326). Çünkü yaygın kanaate göre “vergi afları; dürüst yükümlülerin

karşısında vergi hilesi yapan, vergi kaçırın, vergisini zamanında tam olarak ödemeyenler için haksız bir vergi indirimidir(Alm vd 1993 54).”

Yükümlülerin vergi aflarına bakışlarını ölçmeye yönelik olarak yapılan bu çalışma itibariyle, yükümlülerle yüz yüze anket yöntemi, örnek kitlenin seçiminde basit tesadüfi örneklem yöntemi kullanılmıştır. Örnek kitlenin büyüklüğü $n=t2pq/d2$ kullanılarak [$\alpha= 0.05$ anlamlılık düzeyinde, $\pm \%5$ 'lik ($t=1.96$, $p= 0.05$, $q=0,05$) 384 kişi olarak belirlenmiştir (Baş, 2001:46). Soruların büyük bir kısmı “tutum, algı ve inanç gibi faktörlerin çeşitli düzeylerini saptamak ve bu konuda yapılan araştırmalarda toplanan verileri analiz etmek üzere geliştirilen ölçek türlerinden biri olan Likert toplama ölçeği” (Yükselen,2006:96) kullanılarak oluşturulmuştur. Anket formunda ayrıca iki şıklı 3 soru yer almaktadır. Analizler SPSS 16.0 for Windows istatistiksel paket program kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Yapılan anketin güvenilirliğinin belirlenmesi için, öncelikle 38 yükümlü üzerinde anket yapılmış ve ankette yer alan soruların güvenilirliği test edilmiştir. Soruların güvenilir olduğu ortaya çıkmış ve ankete devam edilmiştir. Toplamda 408 yükümlü ile anket yapılmıştır.

Tablo-1: Trakya Bölgesinde Yaşayan Yükümlülerin Demografik Özellikleri

Demografik Özellikler	Sayı	Yüzde	
Yaş	30 ve Altı Yaş	87	21,3
	31-40 Yaş	148	36,2
	41-50 Yaş	98	24,2
	51 ve Üzeri Yaş	75	18,3
	Toplam	408	100
Cinsiyet	Kadın	124	30,4
	Erkek	284	69,6
	Toplam	408	100
Eğitim	İlkokul	25	6,1
	Ortaokul	30	7,4
	Lise	133	32,6
	Önlisans	66	16,2
	Lisans	154	37,7
Toplam	408	100	

Yükümlülerin yaş kategorilerine göre dağılımlarına bakıldığında, %21,3'ünün 30 ve altı yaş aralığında, %36,2'sinin 31-40 yaş aralığında olduğu görülmektedir. 41-50 yaş aralığında olan yükümlülerin oranı ise, %24,2, 51 ve yukarıya yaş grubu yükümlüler ise %18,3 ortalamaya sahiptir. Bu veriler ışığında ankete katılan

yükümlerin ağırlıklı olarak 31-40 yaş grubunda olduğu görülmektedir. Ayrıca, ankete katılanların cinsiyete göre dağılımlarına bakıldığında kadın yükümlülerin %30,4, erkek yükümlülerin ise %69,6'lık bir orana sahip olduğu görülmektedir. Son olarak yükümlülerin eğitim durumlarına göre dağılımlarına bakıldığında, çoğunluğun %37,7'lik bir oranla lisans mezunu, lisans mezunlarından sonra en yüksek orana ise (%32,6) lise mezunlarının sahip olduğu görülmektedir (Tablo 1). Bu sonuçlar anket formunda sorulmuş olan soruların ve vergi ile ilgili kavramların anlaşılabilirliği açısından önem arz etmektedir. Çünkü genel olarak kabul edilen yargı, eğitim düzeyi yükseldikçe yükümlülerin vergi hakkındaki bilgi düzeyinin de artacağıdır.

Tablo-2: Trakya Bölgesinde Yaşayan Yükümlülerin Vergi Affına Bakışı

	Değerlendirme				
	1	2	3	4	5
1. Kesinlikle Katılıyorum	Cevap Sayısı	Cevap Sayısı	Cevap Sayısı	Cevap Sayısı	Cevap Sayısı
2. Katılıyorum	Yüzdelerik Dağılımı	Yüzdelerik Dağılımı	Yüzdelerik Dağılımı	Yüzdelerik Dağılımı	Yüzdelerik Dağılımı
3. Kararsızım					
4. Katılmıyorum					
5. Kesinlikle Katılmıyorum					
1. Çevremdeki birçok insan vergisini düzenli olarak ödememektedir.	188 46,1	118 28,9	15 3,7	79 19,4	8 2,0
2. Yükümlüler ödeme güçlerine göre vergilendirilmemektedir.	152 37,3	125 30,6	27 6,6	87 21,3	17 4,2
3. Yükümlüler, vergi sisteminin karmaşıklığından dolayı vergi kaçırma eğilimindedirler.	98 24,0	104 25,5	65 15,9	116 28,4	25 6,1
4. Türkiye' de vergi yükümlüleri vergisini, vergi denetimlerinin eksikliğinden dolayı ödememektedir.	97 23,8	152 37,3	53 13,0	85 20,8	21 5,1
5. Türkiye' de vergi yükümlüleri vergisini, vergi oranlarının yüksekliğinden dolayı ödememektedir.	146 35,8	133 32,6	38 9,3	77 18,9	14 3,4
6. Vergi afları, vergi suçlarının tekrarlanmasına neden olur.	99 24,3	143 35,0	75 18,4	83 20,3	8 2,0
7. Vergi aflarının kriz dönemleri haricinde uygulanması, vergisini düzenli ödeyen yükümlülere haksızlıktır.	221 54,2	141 34,6	10 2,5	30 7,4	6 1,5
8. Vergi afları vergi kaçakçılığını teşvik etmektedir.	121 29,7	126 30,9	77 18,9	77 18,9	7 1,7
9. Yakın zamanda vergi affı yapılacağını bilen yükümlü vergisel yükümlülüklerini yerine getirmek istemeyecektir	185 45,3	142 34,8	31 7,6	48 11,8	2 0,5
10. Yükümlüler vergi affı beklentisinin yüksek olduğu dönemlerde vergisel yükümlülüklerini yerine getirmek istemeyeceklerdir	187 45,8	140 34,3	28 6,9	49 12	4 1,0
11. Vergi afları dürüst yükümlülerin cezalandırıldığı algısını yaratmaktadır.	202 49,5	145 35,5	20 4,9	37 9,1	4 1,0
12. Vergi afları devlete olan güveni sarsmaktadır.	103 25,2	97 23,8	43 10,5	91 22,3	74 18,1
13. Vergi afları vergi adaletini olumsuz yönde	196	132	40	35	5

	48	32,4	9,8	8,6	1,2
14. Vergi afları vergi ödeme isteğini azaltmaktadır	110	116	58	107	17
	27,0	28,4	14,2	26,2	4,2
15. Vergi affı uygulamalarına tamamen karşıyım	84	97	57	121	49
	20,6	23,8	14,0	29,7	12,0
16. Vergi aflarının çıkarılmasında politik nedenler ön plandadır	263	102	24	15	4
	64,5	25,0	5,9	3,7	1,0
17. Vergi afları gelir idaresinin yetersizliğinin bir göstergesidir	91	170	67	73	7
	22,3	41,7	16,4	17,9	1,7
18. Ülkemizde vergi afları bazı yükümlülere kayırmak için uygulanmaktadır	78	109	72	114	35
	19,1	26,7	17,6	27,9	8,6
19. Vergi afları vergi sistemi ve devletin gelir elde etmesi açısından faydalıdır	226	86	48	34	14
	55,4	21,1	11,8	8,3	3,4
20. Vergi afları sayesinde yükümlüler vergi suçlarından arınarak vergi dairesi karşısında temiz bir sayfa açabilirler	122	130	59	79	18
	29,9	31,9	14,5	19,4	4,4
21. Vergi affı uygulaması bir defaya mahsus olmalıdır	121	65	111	74	37
	29,7	15,9	27,2	18,1	9,1

İnsanların almış oldukları kararlarda karşılıklı olarak birbirlerini etkiledikleri varsayımı ile oluşturulan ilk soruda katılımcıların diğer yükümlülerin vergi ödeme alışkanlıkları üzerindeki düşünceleri ölçülmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda katılımcıların oldukça büyük bir kısmının, çevrelerindeki birçok insanın vergisini düzenli olarak ödemediğini düşündükleri sonucuna varılmıştır. Çünkü katılımcıların % 46,1'i bu soruya kesinlikle katılıyorum derken %28,9'u katılıyorum demiştir. Ayrıca, yükümlülerin ödeme güçlerine göre vergilendirilip vergilendirilmemeleri vergiye bakışlarını etkileyen önemli faktörlerden bir diğeridir. Çünkü ödeme güçlerine göre vergilendirilmeyen yükümlüler adaletsizliğe uğradıklarını düşünecekler ve vergiye yaklaşımları olumsuz olacaktır. Yükümlülerin ödeme gücü konusundaki yaklaşımlarının ölçülmesinin amaçlandığı bu soruya katılımcıların %37,3'ü kesinlikle katılıyorum derken, %30,6'sı katılıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bu durumda katılımcıların yaklaşık olarak %67'si yükümlülerin ödeme güçlerine göre vergilendirilmediğini düşünmekte ve bu durum vergiye yaklaşımı olumsuz olarak etkilemektedir (Tablo 2).

Vergi sistemlerinin açık, anlaşılır ve karmaşıklıktan uzak olması vergi uyumunun sağlanması ve yükümlünün gerek vergi kanunlarını anlayabilmesi ve uyması gereken kuralları rahatlıkla kavrayabilmesi açısından ve gerekse vergi uyumunu sağlayabilmek açısından oldukça önemlidir. Bu bağlamda, Trakya Bölgesi'ndeki yükümlüler vergi sisteminin karmaşıklığının vergi kaçırma eğilimini arttıracığı

yönündeki görüşe toplamda %49,5'lik bir oranla katılmaktadır (Tablo 2).

Yükümlülerin beyanda bulunurken denetleneceklerini gözönünde bulundurmaları, bir anlamda idarenin vergi inceleme ve denetimlerinin etkin bir şekilde işlediğini göstermektedir denilebilir. Çünkü yükümlüler etkin olmayan bir denetimin varlığı durumunda, denetlenme ihtimalini daha az gözönünde bulundurabilecek ve vergi kaçırma yolunu tercih edebileceklerdir. Bu kapsamda Trakya Bölgesi'ndeki yükümlülerin büyük bir çoğunluğu (%60'ı) vergi denetimi eksikliğinin vergi kaçırma eğilimini arttırdığı düşünülmektedir.

Gerek literatürde ve gerekse ampirik çalışmalarda vergi oranlarının yüksekliği ile vergi kaçırma eğiliminin paralel yönde olduğu ve vergi oranları yükseldikçe vergi kaçırma eğiliminin de yükseldiği vurgulanmaktadır. Bu bağlamda Trakya Bölgesi'ndeki katılımcılarında çok büyük bir kısmı (%68'i) yükümlülerin vergi oranlarının yüksekliğinden dolayı vergisini ödemediğini düşünülmektedir (Tablo 2).

Yükümlü tarafından vergi affı beklentisinin çok yüksek olması vergi ödeme istekliliğini azaltabilecektir. Nitekim Trakya Bölgesi'nde yapılan araştırma da göstermiştir ki, yükümlüler açısından vergi afları vergi suçlarının tekrarlanmasına neden olmaktadır. Çünkü yükümlülerin toplamda %59,3'ü vergi aflarının vergi suçlarının tekrarlanması sonucunu doğurduğunu düşünülmektedir (Tablo 2).

Vergi afları çok sık başvuru alan bir yöntem haline geldiğinde, vergisini düzenli olarak ödeyen yükümlüler açısından haksızlık olarak değerlendirilmekte ve vergi uyumlarını düşürmektedir. Bu nedenle vergi afları kriz dönemlerinde başvuru alan bir yöntem olmalıdır. Trakya Bölgesi'nde yapılan çalışma itibarıyla da, katılımcıların oldukça büyük bir kısmı vergi aflarına kriz dönemleri haricinde başvurulmaması gerektiğini düşünülmektedir. Ayrıca katılımcılarda vergi aflarının vergi kaçakçılığını arttırdığı yönünde oldukça yaygın bir kanaat de mevcuttur. Bunlarla beraber katılımcılara göre, yakın zamanda vergi affının çıkarılmasının bilinmesi veya vergi affı beklentisinin yüksek olması vergisel yükümlülüklerin yerine getirilmemesine neden olabilecektir. Nitekim katılımcıların %80,1'i vergi aflarının çıkarılmasının bilinmesi durumunda veya böyle bir beklentinin varlığı halinde vergisel yükümlülüklerin yerine getirilmeyeceğini belirtmiştir. Diğer taraftan vergi afları dürüst yükümlülerde, cezalandırıldıkları hissini uyandırabilmektedir. Yükümlüde bu yönde oluşacak bir duygu ise vergi kayıp ve kaçaklarının artmasına neden olabilmektedir. Yapılan araştırma da göstermektedir ki Trakya Bölgesi'nde yaşayan yükümlülerin %85'i, vergi afları sonucunda dürüst yükümlülerin cezalandırıldığını düşünülmektedir.

Gerek yurttaş olarak birtakım yükümlülüklerin yerine getirilmesi ve gerekse vergisel yükümlülüklerin yerine getirilmesinde temel itici güç devlete olan güvendir denilebilir. Vergi aflarına çok sık başvurulması yükümlülerin gözünde gerekli otoriter güce sahip olmayan bir devlet izlenimi yaratabilir. Çünkü bir anlamda vergi afları devletin tahsil edemediği vergiyi kısmen de olsa tahsil edebilmek için uyguladığı ve böylece gelir artışı sağlamaya çalıştığı bir yöntemdir. Yapılan çalışma da Trakya Bölgesi'ndeki yükümlülerinde büyük bir kısmının, vergi aflarının devlete olan güveni sarstığını düşündüğünü göstermektedir (Tablo 2).

Vergi aflarının karşısında olan görüşlerin vurguladıkları temel noktalardan biri, hatta en önemlisi vergi aflarının vergi adaletini olumsuz yönde etkilediğidir. Trakya Bölgesi'nde yapılan alan araştırması, bu bölgedeki yükümlülerin af karşıtı olan görüşlerle paralel olarak vergi aflarının vergi adaletini olumsuz yönde etkilediğini düşündüklerini ortaya çıkarmıştır . Vergi afları sonucunda vergi ödeme isteğinin azalacağını düşünen yükümlülerin oranı ise %55 olarak gerçekleşmiştir. Bu kapsamda Trakya Bölgesinde yaşayan yükümlülerin bu soru itibariyle de vergi aflarına sıcak bakmadıkları sonucuna ulaşılması mümkündür. Ayrıca, özellikle vergisini ödeyemeyen yükümlüler açısından vergi aflarının istenen bir durum olması beklenir. Ancak katılımcıların hiç azımsanamayacak bir kısmı olan %44,4'ü vergi affı uygulamalarına tamamen karşı olduklarını belirtmişlerdir (Tablo 2).

Hükümetlerin politik nedenlerden dolayı başka bir ifade ile oy kaygıları sebebiyle vergi aflarına başvurmaları, vergi uyumunu düşüren önemli etmenlerden biridir. Trakya Bölgesi'nde yaşayan yükümlülerin %64,5'i vergi aflarının çıkarılmasında politik nedenlerin ön planda olduğu yönündeki ifadeye kesinlikle katılıyorum demiştir. Bu durum ankete katılanların çok büyük bir bölümünün, güçlü bir şekilde vergi aflarının siyasi kaygılar sebebiyle çıkarıldığı inancında olduklarını göstergesi olarak kabul edilebilir. Diğer taraftan yükümlüler açısından vergi afları gelir idaresinin yetersizliği olarak görülmektedir. (Tablo 2).

Katılımcıların toplamda %45,8'inin vergi aflarının bazı yükümlüleri kayırmak için çıkarıldığını düşündüğü, diğer taraftan, %36,5'inin ise tam tersi bir yaklaşıma sahip olduğu görülmektedir. Ayrıca, vergi afları vergi sistemi ve devletin gelir elde etmesi açısından faydalıdır ifadesine katılımcıların %55,4'ü kesinlikle katılıyorum demiştir. Bu ifadeye kadar vergi affı ile ilgili ifadelerin tamamı

olumsuz birer yargı içermektedir ve her soru bazında katılımcıların büyük bir kısmı bu olumsuz yargılara katılmıştır. Ancak tablodan da görüldüğü üzere aynı katılımcılar vergi aflarının vergi sistemi açısından ve ayrıca devletin gelir elde etmesi açısından faydalı olacağını belirtmiştir (Tablo 2).

Trakya Bölgesi'nde yaşayan yükümlülerin büyük bir kısmı, vergi afları sayesinde yükümlülerin vergi suçlarından arınarak vergi dairesi karşısında temiz bir sayfa açabileceğini belirtmektedir. Ancak diğer taraftan yükümlüler vergi aflarının bir defaya mahsus bir uygulama olması gerektiğini belirtmektedir.

Tablo 3: Yükümlülerin Vergi aflarından Yararlanıp Yararlanmama Durumları

	Evet	Hayır	Toplam	
En Son Vergi Affı Sizi Kapsıyor mu?	Sayı	223	185	408
	Yüzde	54,7	45,3	100
En Son Vergi Affından Yararlan dınız mı? – Yararlanacak mısınız?	Sayı	200	208	408
	Yüzde	49	51	100
Vergi Affından Daha Önce Yararlan dınız mı?	Sayı	94	314	408
	Yüzde	23	77	100

En son çıkarılan vergi affı katılımcıların %54,7'sini kapsarken %45,3'ünü kapsamamaktadır. Katılımcıların %49'u en son vergi affından yararlanmış ya da yararlanacakken, %51'i yararlanmamış ya da yararlanmayacaktır. Katılımcıların %23'ü daha önce çıkarılan vergi affından yararlanmışken, %77'si daha önce çıkarılan vergi aflarından yararlanmamıştır (Tablo 3).

3. SONUÇ

Yapılan bu çalışmada yükümlülerin vergi affına yaklaşımlarını ortaya koymak amaçlanmış ve bu kapsamda Trakya Bölgesi'nde bir anket çalışması yapılmıştır. Bu kapsamda yapılan çalışma göstermiştir ki Trakya Bölgesi'ndeki yükümlüler, çevrelerindeki birçok insanın vergisini düzenli olarak ödemediğini ve ödeme güçlerine göre vergilendirilmediklerini düşünmektedirler. Ayrıca yükümlülere göre, karmaşık bir vergi sisteminin varlığı vergi kaçakçılığını arttırmaktadır. Vergi denetimlerin eksikliği ve vergi oranlarının yüksekliği yükümlülerin vergilerini düzenli olarak ödememelerinin diğer bir nedenini oluşturmaktadır. Yükümlülere göre vergi afları, vergi suçlarının tekrarlanmasına neden olmakta ve

vergi aflarının kriz dönemleri haricinde uygulanması, vergisini düzenli olarak ödeyen yükümlülere haksızlık olarak algılanmaktadır. Ayrıca vergi aflarının vergi kaçakçılığını teşvik ettiği vurgulanan diğer bir noktadır. Eğer yükümlüler yakın zamanda vergi affı çıkarılacağını biliyorsa veya böyle bir beklentinin varlığı yüksekse vergisel yükümlülüklerin yerine getirilmesi istekliliğinin azalacağı ortaya çıkan diğer bir sonuçtur. Bunların yanında, vergi aflarının dürüst yükümlülerin cezalandırıldığı algısını yarattığı ve devlete olan güveni sarstığı, vergi aflarının vergi adaletini olumsuz yönde etkilediği ve vergi ödeme istekliliğini azalttığı yönündeki algıda oldukça yüksektir.

Yükümlülerin oldukça büyük bir kısmı vergi affı uygulamalarına tamamen karşı olmakla birlikte vergi aflarının çıkarılmasında politik nedenlerin ön planda olduğunu belirtmektedir. Diğer taraftan, vergi afları, gelir idaresinin yetersizliğinin bir göstergesi olarak kabul edilmekte ve vergi aflarının bazı yükümlüleri kayırmak için uygulandığı düşünülmektedir. Tüm bu olumsuz yargılara karşın, vergi aflarının vergi sistemi ve devletin gelir elde etmesi açısından faydalı olduğu ve vergi afları sayesinde yükümlülerin vergi suçlarından arınarak vergi dairesi karşısında temiz bir sayfa açabilecekleri belirtilen diğer bir nokta olmuştur. Son olarak yükümlüler vergi affı uygulamalarının bir defaya mahsus olması gerektiğini belirtmektedir.

KAYNAKÇA

ALM James and William BECK, “*Tax Amnesties and Compliance In The Long Run: A Time Series Analysis*”, **National Tax Journal**, Volume: 46, Issue: 1, 1993, pp. 53-60.

ANDREONİ James, Brian E., Jonathan F., “*Tax Compliance*”, **Journal of Economic Literature**, Vol.36, June-1998, pp.818-860.

BAŞ, Türker, **Anket**, Seçkin Yayıncılık Birinci Baskı, Ankara, 2001.

LERMAN Allen H., “*Tax Amnesty: The Federal Perspective*”, **National Tax Journal**, Volume: 39, Issue: 3, 1986, pp. 325-332.

YÜKSELEN, Cemal **Pazarlama Araştırmaları**. 3. Baskı, Ankara: Detay Yayıncılık, 2006.